

7 EKİM ÖNCESİ VE SONRASI FİLİSTİN'DE YAŞANANLAR İLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLERİN TUTUMU ÜZERİNE BİR İNCELEME

*An Analysis of the Events in Palestine Before and after October 7 and the Attitude of the
United Nations*

Sedat EKİN*

Öz: Makale; 7 Ekim 2023 olayları ve sonrasında yaşananları, İsrail ve Filistin arasındaki çatışmaları tarihsel kökeniyle birlikte ele almaktadır. Makalede İsrail'in Filistin topraklarındaki işgal ve yerleşim politikalarının uzun yıllardır devam ettiği vurgulanırken, 7 Ekim'de Hamas'ın başlattığı "Aksa Tufanı" operasyonunun İsrail'in sistematik baskıları ve ihlalleriyle bağlantılı olduğu da ortaya konulmaktadır. Makalede, İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarının uluslararası hukuku ihlal ettiği ve bu saldırıların insan haklarına aykırı olduğu ortaya konulmaktadır. Ayrıca ABD ve İngiltere'nin Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyinin daimi üyeleri olmaları nedeniyle veto yetkilerini kullanarak İsrail'e karşı etkili yaptırımların uygulanmasını engellenmeleri nedeniyle BM'nin etkisiz kaldığı da ifade edilmektedir. Son olarak İsrail'in Gazze'deki savaş suçu ve soykırım suçlarıyla ilişkili saldırılarına karşı etkisiz kalan uluslararası kurumların daha güçlü adımlar atması gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gazze, Filistin, İsrail, BM

Abstract: The article examines the events of October 7, 2023, and their aftermath, along with the historical roots of the Israeli-Palestinian conflict. It highlights that Israel's occupation and settlement policies in Palestinian territories have been ongoing for many years and argues that Hamas's "Al-Aqsa Flood" operation on October 7 was linked to Israel's systematic repression and violations. The study asserts that Israel's attacks on Gaza violate international law and human rights. It also points out that the United Nations has been ineffective due to the U.S. and the U.K. using their veto powers as permanent members to block effective sanctions against Israel. Furthermore, it emphasizes the need for stronger actions from international institutions in response to Israel's attacks related to war crimes and genocide in Gaza.

Keywords: Gaza, Palestine, Israel, UN

* Spor Uzmanı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, ekin.sedat@outlook.com,
ORCID: 0009-0004-9485-6818
Makale Geliş Tarihi: 19.02.2025, Makale Kabul Tarihi: 14.07.2025
DOI: 10.59162/tihek.1642916

GİRİŞ

İsrail'in Filistin topraklarında gerçekleştirdiği soykırım ve işgalin 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren başlamadığı, İsrail'in kuruluşundan bu yana devam eden sistematik bir süreç olduğu öncelikle belirtilmesi gereken bir konudur. Bu durumun anlaşılabilmesi için İsrail ve Filistin çatışmasının tarihsel arka planına bakmak büyük önem taşımaktadır. İsrail ve Filistin arasındaki çatışmaların temelinde, Musevi inanç ve değerlerine dayanan, İsrail Devleti'nin kuruluş felsefesini oluşturan Siyonizm düşüncesi yatmaktadır. İnanışa göre Tanrı tarafından Nil'den Fırat'a kadar tüm arazi İsrailoğullarına verilmiştir. Burayı "vadedilmiş topraklar" olarak adlandıran Yahudiler, kendilerini bu toprakların sahibi olarak görmektedir. Yüzyıllar boyunca farklı ülkelerde vadedilmiş topraklarda (Arz-ı Mevud) devlet kurma hayaliyle dağınık hâlde yaşayan Yahudiler, Fransız Devrimi ile ortaya çıkan milliyetçilik akımının etkisiyle Avrupa'da baskı ve zulme maruz kalmış ve göçe zorlanmışlardır. 1948 yılına gelindiğinde, Yahudilerin uzun yıllar süren devlet kurma mücadelesi sona ermiş ve İsrail Devleti'nin kuruluşu tüm dünyaya duyurulmuştur (Sevük ve Çiçek, 2022: 3-5).

İsrail'in 1948'de kurulmasının ardından Arap-İsrail Savaşları meydana gelmiş ve savaşlar (1948, 1956, 1967, 1973) İsrail'in topraklarını genişletmesiyle sonuçlanmıştır. Çatışmalar toprak kayıplarıyla sınırlı kalmamış, Filistin halkı kitlesel göçe maruz bırakılarak kimliği, yaşamı ve ulusal hedefleri üzerinde derin etkiler bırakmıştır. İsrail'in kuruluşundan günümüze kadar sistematik bir şekilde devam eden yerleşim faaliyetleri Filistin-İsrail çatışmasının temel nedenlerinden biri hâline gelmiş ve barış sürecini olumsuz etkilemiştir. Bu durum, uluslararası toplumdan büyük tepki görmüş olmasına rağmen Birleşmiş Milletler (BM) ve diğer uluslararası kuruluşların etkisizliği nedeniyle bölgedeki istikrarsızlık artarak devam etmiştir (TİHEK, 2024: 58-61).

İsrail, kuruluşundan bu yana, ikili ya da uluslararası anlaşmalara büyük ölçüde uymamıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında küresel güç konumuna gelen Amerika Birleşik Devletleri ve çeşitli Batılı ülkelerin desteğiyle, birçok kez uluslararası hukuku hiçe sayan eylemlerde bulunmaya devam etmiştir. Tarihsel ve dini inançlara dayalı söylemlerini meşrulaştırıcı bir araç olarak kullanan İsrail'in, Filistin topraklarında uzun süredir sistematik bir şekilde sürdürdüğü işgal ve soykırım politikasını, 7 Ekim 2023 sonrasında yaşanan gelişmelerle bir kez daha açıkça ortaya koymuştur (Dağ, 2025: 81).

lallerinin önlenmesinde uluslararası aktörlerin etkili çözümler sunmakta yetersiz kaldığı görülmektedir. Filistin’de yaşanan insanlık suçları da bu durumu açıkça göstermekte ve uluslararası kuruluşların henüz etkili bir müdahalede bulunamadığını ortaya koymaktadır (Güzel, 2024: 1).

Bu çalışma, sürece ilişkin yapılan akademik çalışmalara katkı sağlamayı amaçlamakla birlikte günümüzde süren savaşın, yalnızca Hamas’ın 7 Ekim’de başlattığı saldırıyla başladığı ve yaşananların bu saldırının sonucu olduğu yönündeki yanlış algıyı düzeltmek için, gelişmeleri öncesiyle birlikte ele alarak açıklığa kavuşturmayı hedeflemektedir. Ayrıca İsrail’in 7 Ekim 2023’te başlattığı Gazze’yi yok etme harekâtı, küresel insan hakları söyleminde hukukun uygulanabilirliği ve uluslararası normların işlerliğinin nasıl şekillendiğini çarpıcı biçimde ortaya koymuştur. Uluslararası hukukun doğası, “koruma sorumluluğu” normunun etkinliği ile vahşet suçlarının önlenmesindeki yetersizlik ve taraflı tutumlar özellikle Birleşmiş Milletlerin tarafsızlık ilkesine aykırı tutumu nedeniyle kurumun önemini yitirmesine ve güvenilirliğinin sorgulanır hale gelmesine yol açmıştır (Verdeja, 2025: 1).

I. 7 EKİM 2023 ÖNCESİ FİLİSTİN’DE YAŞANANLAR

Filistin topraklarında süregelen çatışmanın kökeni, 20. yüzyılın başlarına kadar uzanır. Ana akım Yahudi teolojisinde Tanrı, seçilmiş kavim ve kutsal topraklar kavramları birbirinden ayrılamayan bir bütün oluşturmakta ve kutsallık çerçevesi içinde değerlendirilmektedir. Bu inanca göre, Nil Nehri’nden Fırat Nehri’ne kadar uzanan topraklar, Tanrı tarafından seçilmiş kavme ve onların soyuna (Yahudilere) vaat edilmiştir. Bu inanış doğrultusunda Yahudiler, söz konusu bölgeyi “vadedilmiş topraklar” olarak adlandırmaktadırlar. Etkin bir lobiye sahip olan Yahudi toplulukları, bu teolojik zemini kullanarak Batı’da uzun süre politik girişimlerde bulunmuş ve dönemin Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Başkanı Truman’ın desteğiyle 1948 yılında İsrail Devleti’ni kurma sürecini başlatmışlardır. Bu süreçte Yahudi örgütler, 14 Mayıs 1948’de İsrail Devleti’nin ilanına kadar Arap nüfusunu bölgeden uzaklaştırmak amacıyla Filistin’de köyleri tahrip etmiş ve on binlerce Filistinli yerinden edilmiştir. Söz konusu politika, 1949 savaşının sona erdiği döneme kadar devam etmiş ve yüz binlerce Filistinli mülteci durumuna düşürülmüştür (TİHEK, 2024: 48; Ermiş ve Kaya, 2024: 5).

1948’de kurulmasının ardından İsrail, benimsediği işgal politikası nedeniyle yüz binlerce Filistinli yerinden edilmiş ve mülteci durumuna düşmüştür. Filistinliler bu olayı “Nakba (Felaket)” olarak adlandırırken, İsrail bunu bağımsızlık savaşı olarak görmüştür (Siddiqui, 2024: 5-13).

1967-1971 yılları arasında İsrail, uyguladığı askeri operasyonlarla binlerce evi yıkmış, binlerce Filistinliyi uzun süreli hapis cezasına çarptırmış, binden fazla kişiyi sınır dışı etmiş ve bu operasyonlar sırasında Filistinlilerin kimlik kartlarını toplayarak seyahat özgürlüğünü ciddi şekilde kısıtlamıştır. 30 Temmuz 1980’de İsrail parlamentosu, Kudüs’ü daimi başkenti ilan eden yasaı kabul etmiştir. Birleşmiş Milletler (BM), 34/29 ve 34/90 (1979) sayılı kararlarla İsrail’i bu politikalarından vazgeçmeye çağırılmış, Filistinlilere yönelik kitle tutuklamaları, gözaltılar, kötü muamele ve evlerin yıkılması eylemleri nedeniyle İsrail’i kınamıştır. Ayrıca BM, 20 Ağustos 1980 tarihli 478 sayılı kararıyla Kudüs’ün statüsünü değiştiren tüm karar ve eylemlerin geçersiz ve yasadışı olduğunu ilan etmiştir. 1982’de Sabra ve Şatilla mülteci kamplarında, aralarında çocukların da bulunduğu binlerce Filistinli mülteci katledilmiştir. BM, 1982 tarihli 37/134 sayılı kararıyla İsrail’in bu katliamdaki kolaylaştırıcı rol oynaması nedeniyle İsrail’i kınamış ve dolaylı olarak sorumlu ilan etmiştir. 1980’den sonra Filistinliler, İsrail’in işgallerine karşı ayaklanmalar başlatmıştır. Buna karşılık İsrail, Ocak 1985-Kasım 1987 döneminde “Demir Yumruk Politikası” ile ev yıkımları, ölümler, sürgünler ve hukuksuz tutuklamalar gerçekleştirmiştir. 1987’de İsrail’de çalışan Filistinli işçileri taşıyan bir otobüs, İsrail kontrol noktasında saldırıya uğramış ve dört Filistinli işçi öldürülmüştür. Bu olay, “İntifada” adı verilen halk ayaklanmasını başlatmıştır. İşçilerin cenazesinde İsrail askerlerine taş atan Filistinliler, uluslararası kamuoyunda “taşlı direniş” olarak bilinen 1. İntifada’yı başlatmıştır. Bu süreçte binden fazla Filistinli hayatını kaybederken, on binlerce kişi yaralanmıştır. 1993’te İsrail ve Filistin arasında başlatılan barış süreci Oslo’da yapılan gizli görüşmelerle devam etmiş ve taraflar “İlkeler Bildirgesi”ni imzalamıştır. Ancak İsrail’in Oslo Anlaşması’nın esaslarına uymaması, işgale devam etmesi ve bağımsız Filistin Devleti’nin kurulmasını reddetmesi, 2000 yılı sonunda 2. İntifada’nın (El Aksa İntifadası) başlamasına neden olmuştur. Bu ayaklanma 2005’e kadar sürmüş ve binlerce Filistinli hayatını kaybetmiştir (Ermiş ve Kaya, 2024: 12-14; Zariç, 2018: 3-4).

2007’den itibaren Gazze Şeridi’nde devam eden abluka, uluslararası hukuk açısından toplu ceza yasağı, orantılılık ilkesi ve savaş yöntemi olarak açlığın kullanılmasının hukuka aykırı olduğu değerlendirilse de İsrail buna uymamıştır. Ek olarak, İsrail’in 2009 Dökme Kurşun, 2012 Bulut Sütunu, 2014 Koruyucu Hat, 2021 Duvarların Muhafızı Operasyonları sonucunda masum kadın ve çocuklar dâhil olmak üzere binlerce Filistinli sivil hayatını kaybetmiştir (Babahanoğlu, 2024: 14-15).

İsrail Devleti'nin kuruluş süreci, yalnızca siyasal ve diplomatik bir yapılanmadan ibaret olmayıp aynı zamanda ciddi insani ve demografik sonuçlar doğuran bir toplumsal dönüşüm süreciyle şekillenmiştir. Bu dönemde, Filistin topraklarında yaşayan yerel Arap nüfusa yönelik sistematik bir baskı ve tehcir politikası izlenmiş, yerleşim alanlarının genişletilmesi amacıyla nüfus mühendisliğine dayalı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Uygulanan şiddet ve zorlayıcı yöntemler, yerel halkın yaşadığı topraklardan uzaklaştırılması ve kalıcı bir mültecilik sorunuyla karşı karşıya bırakılmasıyla sonuçlanmıştır. Bu gelişmeler, yalnızca bölgesel dengeleri değil, aynı zamanda günümüze kadar uzanan derin insani, hukuki ve politik krizlerin de temelini oluşturmuştur (Eroğlu, 2024: 3-4).

Bu tarihsel arka plan ışığında, Filistin'de devam eden çözümsüzlük ile birlikte İsrail tarafından sivillerin öldürülmesi, sürdürülen işgaller, saldırılar, haksız tutuklamalar ve baskınların yanı sıra fanatik yerleşimci grupların İsrail askerlerinin himayesi altında gerçekleştirdiği provokatif eylemler, 7 Ekim 2023 olaylarının zeminini oluşturan faktörler arasında yer almıştır (Zariç, 2018: 9).

II. 7 EKİM SONRASI FİLİSTİN'DE YAŞANANLAR

Filistin topraklarında devam eden çözümsüzlük ile birlikte Hamas'ın, 1948'den bu yana uluslararası hukuka ve insan haklarına aykırı eylemler gerçekleştiren İsrail'e karşı 7 Ekim 2023'te başlattığı "Aksa Tufanı" operasyonuna, İsrail'in "Demir Kılıç" operasyonu ile karşılık vermesi savaşı yeniden alevlendirmiştir. 2007'den bu yana abluka altında bulunan Gazze'ye, 7 Ekim 2023'te yoğun hava ve kara operasyonları başlatan İsrail, kadın ve çocuk ayırt etmeksizin on binlerce masum sivilin ölümüne ve yaralanmasına neden olmuştur. Bunun yanı sıra İsrail, Gazze'ye düzenlediği orantısız saldırıların yanı sıra geçmişte olduğu gibi uluslararası hukuka ve insan haklarına aykırı birçok eylemde bulunmaya devam ederek Gazze'yi su, gıda, elektrik ve temel insani yardımlardan mahrum bırakmış, şehrin altyapısını tahrip etmiş ve onarım için gerekli malzemelerin girişini yasaklamıştır. Bu saldırılar sonucunda hastaneler, su tesisleri ile diğer hayati altyapılar işlevsiz hale getirilmiş ve yaşlı, kadın ve çocuk binlerce masum sivil ölümüne terk edilmiştir (Tuna, 2024: 2; Siddiqui, 2024: 4).

BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), İsrail'in Gazze'de yargısız infazlar ve sivillerin öldürüldüğüne dair raporların kendilerine ulaştığını ve bu durumun endişe verici düzeye geldiğini belirtmiştir. Ayrıca İsrail güçleri tarafından gözaltına alınanlar arasında 12 yaşından 70 yaşına kadar insanların yer aldığı ve

bu insanların büyük bir kısmının işkenceye maruz kaldıklarına ilişkin belirtilerin rapor edildiği belirtilmiştir (Güzel, 2024: 16).

Uluslararası Adalet Divanı (UAD), soykırımın önlenmesi ve insani yardıma erişimin sağlanması yönünde karar almasına rağmen İsrail güçleri, Gazze'ye yakıt girişini kısıtlayarak fırınları, hastaneleri ve su arıtma tesislerini işlevsiz hale getirmiştir. Ayrıca Gazze'nin kuzeyinden zorla tahliyeler yapmış, Refah Sınır Kapısı'nı kapatmış ve insani yardımların erişimini engellemek amacıyla yardım konvoylarını hedef almış ve yüzlerce yardım çalışanı İsrail'in saldırıları sonucu hayatını kaybetmiştir. Ayrıca yetersiz beslenme ve susuzluk nedeniyle artan bebek ölümlerinin yanı sıra engelli bireylerin su ve hijyen malzemelerine ulaşmada büyük zorluklar nedeniyle gerçekleşen ölümler, Gazze'de yaşanan insanlık dramını bambaşka bir boyuta taşımıştır (Khan ve Bakhsh, 2024: 11-12).

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) 2025 Dünya Raporu'na göre, İsrail ordusunun Gazze'deki Filistinli sivilleri öldürdüğü, zorla yerinden ettiği, evleri, okulları, hastaneleri ve altyapıyı bilinçli şekilde hedef aldığını, Gazze halkını açlık, susuzluk ve hastalığa mahkûm eden politikalarla soykırıma varan savaş suçu eylemlerine ilişkin kanıtlar sunduğu belirtilmiştir. Ayrıca sivil alanlarda kullanımı uluslararası hukuk tarafından yasaklanmış beyaz fosforun İsrail ordusu tarafından Gazze'de kullanıldığı da yine HRW tarafından 12 Ekim 2023'te belirtilmiştir (Human Rights Watch, 2025; Hasan ve Buheji, 2024: 2).

Bir başka uluslararası kuruluş olan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ); İsrail'in Gazze'deki hastaneleri ve ambulansları sistematik bir şekilde hedef almasının savaş suçu olarak kabul edildiği bu saldırılar sonucunda yüzlerce insanın hayatını kaybettiğini ve 100'ü aşkın sağlık çalışanının da alıkonulduğunu belirtmiştir. Gazze'de birçok binanın hasar görmesiyle medya ve hastane gibi insani hizmetler veren binaların da işlevsiz hale getirildiği belirtilmiştir. İsrail güçlerinin bu orantısız saldırıları sonucunda birçok sağlık çalışanı ve gazeteci hayatını kaybetmiştir (Human Rights Watch, 2025; Kwayi ve Nashuka, 2024: 2).

Ayrıca 7 Ekim öncesi İsrail, sadece Gazze'de değil, Filistin'in tüm bölgelerinde tarım alanlarının kullanımını ve yaşamlarını idame için gerekli diğer faaliyetleri (balıkçılık, hayvancılık gibi) sürdürmelerini bilinçli olarak engellemiş ve Gazze'de 7 Ekim sonrası bu saldırıları daha da şiddetlenmiştir. Filistin'de bulunan tarım arazileri kasıtlı olarak tahrip edilmiş ve binlerce zeytin ağacı İsrail tarafından yok edilmiştir (TİHEK, 2024: 93; Husseini, 2024: 2-3).

Sivil altyapının olmadığı alanlara zorla tahliyeler gerçekleştirerek Gazze’de yüzbinlerce Filistinli sivil yerinden eden İsrail, onlara güvenli alan sağlamadığı gibi, belirlenmiş tahliye rotalarına ve «güvenli bölge» ilan edilen yerlere saldırılar düzenlemiştir. Ayrıca yerinden edilen Filistinlilerin evlerine dönmesini sağlamakla yükümlü olmasına rağmen Gazze’nin büyük bir bölümünü yaşanmaz hale getirmiş ve çevresinde genişletilmiş bir “tampon bölge” oluşturmak amacıyla Gazze’yi ikiye ayıran bir koridor inşa ederek sistematik yıkımlar gerçekleştirmiştir. Filistinlilerin kalıcı olarak yerinden edilmesi amacını taşıyan bu yıkımlar ve İsrail hükümet yetkililerinin, Gazze’deki Filistin nüfusunu tamamen yerinden etme niyetlerini açıkça ifade eden (“Gazze’yi havaya uçurup düzleştirmek güzel olacak”, “Bu bölgeyi İsraili yerleşimcilere vereceğiz”) söylemleri, bunun sistematik bir devlet politikası olduğunu net bir şekilde ortaya koymaktadır (Human Rights Watch, 2024).

Ayrıca İsrail’in Gazze’ye yönelik gerçekleştirdiği saldırılar sırasında, kamuoyunu etkilemeye yönelik yoğun bir dezenformasyon faaliyeti yürüttüğü gözlemlenmiş ve dijital medya aracılığıyla yayılan yalan haberler ile manipüle edilmiş görsel içeriklerin büyük ölçüde İsrail kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. İsrail bu tür dezenformasyonları, askeri operasyonlarına yönelik toplumsal ve uluslararası kamuoyunda oluşabilecek tepkileri bastırmak ve yürüttüğü saldırıları meşrulaştırmak amacıyla, dijital platformları stratejik bir algı yönetimi aracı olarak kullandığı belirlenmiştir (Avşar ve Koyuncu, 2024: 39).

A. BM’NİN RÖLÜ

BM, İkinci Dünya Savaşı’nın insanlık tarihine bıraktığı yıkıcı mirasın ardından, 1945 yılında kurulmuş ve uluslararası barış ve güvenliğin korunmasını, devletler arasında iş birliği ve diyalog ortamının teşvik edilmesini temel amaç edinmiştir. Kuruluş felsefesi, tüm ideolojik ve politik farklılıklara rağmen, daha şeffaf ve kapsayıcı bir uluslararası düzen inşa etmek olan Birleşmiş Milletler, devletlerin egemenliğine, toprak bütünlüğüne ve eşitlik ilkesine dayalı bir sistemden oluşmaktadır. Bu doğrultuda BM; Genel Kurul, Güvenlik Konseyi, Ekonomik ve Sosyal Konsey, UAD ve Sekreteryaya gibi temel organları aracılığıyla küresel düzeyde diplomatik, hukuki ve insani işlevler üstlenmiştir. Evrensel barış ve iş birliğini amaçlayan bu yapının en önemli organlarından biri olan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), beşi daimi (Amerika Birleşik Devletleri, Rusya, Çin, Birleşik Krallık ve Fransa) ve onu geçici olmak üzere toplam 15 üyeden oluşmaktadır. Konsey’de daimi üyelerin veto yetkisi bulunurken, geçici üyelere böyle bir yetki tanınmamıştır. Kararlar en az 9 üyenin oyuyla ve beş daimi üyenin onayıyla alınır (Balcı, 2023: 85).

Tablo 1. Birleşmiş Milletlerin Temel Organları ve Görevleri

Organın Adı	Üye Sayısı	Üye Seçimi	Karar Alma Yöntemleri	Temel Görevleri
Genel Kurul	193	BM üyesi tüm ülkeler	Oylama (çoğunlukla basit çoğunluk)	Politika belirlemek, bütçe onaylamak, üye ülkelerin temsilcilerini bir araya getirerek uluslararası iş birliği ve sorunların çözümü için görüşmeler yapmak
Güvenlik Konseyi	15	5 daimi üye (ABD, Rusya, Çin, İngiltere, Fransa) ve Genel Kurul tarafından seçilen dönüşümlü 10 üye	Daimi üyelerin veto hakkı bulunur. Önemli kararlar için 9 evet oyu ve daimi üyelerin veto etmemesi gerekir	Uluslararası barış ve güvenliği sağlamak, uygun durumlarda askeri ve politik çözümler önermek ve uygulamak
Ekonomik ve Sosyal Konsey	54	Üyeler Genel Kurul tarafından 3 yıl için seçilir	Oylama (çoğunlukla basit çoğunluk)	Ekonomik, sosyal ve çevresel konularda politika belirlemek ve uygulamaları teşvik etmek, BM ajanslarının ve programlarının faaliyetlerini koordine etmek
Uluslararası Adalet Divanı	15	Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi tarafından 9 yıl için seçilir	Dava bazında karar alma süreci, genellikle yargıçların çoğunluğunun kararıyla	Üye ülkeler ve BM organları arasındaki hukuki anlaşmazlıkları çözmek, hukuki görüşler sunmak
Sekretarya		Genel Sekreter, Genel Kurul tarafından Güvenlik Konseyi'nin önerisiyle atanır. Diğer personel BM'nin kendi seçim süreçlerine göre işe alınır		BM'nin günlük işleyişini yönetmek, politikaların ve programların uygulanmasını sağlamak, araştırma ve bilgi sağlamak, üye ülkelerin iletişimini sağlamak

Kaynak: Balcı, 2023: 85

Ancak BMGK'da daimi üyelik statüsüne ve veto yetkisine sahip olan kurucu devletler, sahip oldukları bu ayrıcalıklar sayesinde uluslararası sistemde kendi ulusal çıkarlarını koruma imkânına erişmekte ve bu yolla hem bölgesel hem de küresel politikaların şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadırlar. Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerine tanınan veto hakkı, BM'nin temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik, adalet ve uluslararası iş birliği gibi değerlerin uygulamada geçerliliğini yitirdiğini göstermektedir. İnsan hakları, hukukun üstünlüğü, basın ve ifade özgürlüğü ile uluslararası hukuka saygı gibi evrensel değerlerin gözetimi, fiilen ABD ve Avrupa merkezli güç odaklarının inşa ettiği ulusal ve uluslararası kurumların tekelinde şekillenmektedir. Bu da küresel düzeyde tarafsız ve adil ilkelere zemin hazırlamasını engellemektedir (Dağ, 2025: 79).

BM'nin Filistin'de yaşanan çatışmalara karşı insani yardım çabaları sürse de aldığı kararlar ve girişimleri siyasi baskılar nedeniyle sınırlı kalmıştır. BM yetkilileri tarafından, Gazze'de acil insani ateşkes çağrısı yapılmış, İsrail'in saldırılarının uluslararası hukuka aykırı olduğu vurgulanmıştır. BM, Gazze'de yaşanan insani kriz ve sivil kayıplar hakkında birçok rapor yayımlayarak İsrail'in saldırılarını kınamış ve insani yardımların ulaştırılması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle BM Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı (UNRWA) yetkilileri, İsrail tarafından Filistinlilerin temel ihtiyaçlara ulaşmasının kasıtlı olarak engellendiğini belirterek uluslararası toplumu harekete geçmeye çağırmıştır (Tuna, 2024: 5).

BMGK, 26 Ekim 2023'te Gazze'de uluslararası insancıl hukuka saygı gösterilmesi gerektiğine dair bir karar almış ve sivillere yönelik saldırıları kınamıştır. BM raporlarına göre, İsrail'in saldırıları sonucunda Gazze'de yaşayanların büyük bir kısmı zorla yerinden edilmiş, altyapının büyük bir bölümü tahrip olmuş ve on binlerce sivil hayatını kaybetmiştir (Human Rights Watch, 2024). OHCHR, İsrail'in başta okullar olmak üzere sığınma alanlarında yargısız infazlar gerçekleştirdiğini belirtmiş ve sivillerin öldürüldüğüne dair raporlar açıklamıştır. Ayrıca gözaltına alınan çocuk ve yaşlıların işkenceye varan kötü muamelelere maruz kaldığına dair ciddi bulgular olduğu belirtilmiştir (Verdeja, 2025).

İsrail'in stratejik müttefikleri olarak BMGK'da bulunan ABD ve Birleşik Krallık'ın, içerisinde ateşkes ifadesi geçen tüm tasarılarla daimi üye olmaları nedeniyle veto yetkisini kullanmaları yaptırımların önüne geçmiştir. BM'de insani ateşkes talep eden tasarıların veto edilmesi, birçok kurum ve kuruluş tarafından sert bir şekilde kınanmış ve toplumun birçok yerinde veto eden ülkeler (ABD, Birleşik

Krallık), Gazze’de işlenen hukuk ve insanlık dışı suçlara ortak olmakla suçlanmıştır (Mengüaslan, 2024: 3).

UAD; Güney Afrika’nın 29 Aralık 2023’te İsrail aleyhine açtığı soykırım davasını ele almış ve 26 Ocak 2024’te İsrail’in Gazze’deki Filistinlilerin yaşam koşullarını iyileştirmesi, insani yardımları sağlaması ve Soykırım Sözleşmesi’ni ihlal eden fiilleri engellemesi yönünde tedbir kararları almış, 28 Mart ve 24 Mayıs tarihlerinde ise ek tedbir kararları ile İsrail’in Refah’taki askeri saldırılarını durdurması, Gazze’ye insani yardımların engellenmemesi ve BM yetkililerinin bölgeye erişiminin sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Fakat UAD’nin yaptırım gücünün olmaması nedeniyle alınan bu kararlar etkisiz kalmıştır (Demiralp, 2024: 5).

Gazze’de yaşanan soykırım, BM ilkelerinin, sadece kâğıt üzerinde var olduğunu pratikte ise büyük güçlerin çıkarlarının gölgesinde kaldığını göstermiştir. İnsan haklarını korumak için oluşturulan en önemli uluslararası mekanizmalardan biri olan BM, günümüzde fiilen çökmüş bir hale gelmiştir (Verdeja, 2025: 19).

ABD ve Birleşik Krallık’ın BMGK’da veto haklarını kullanarak ateşkes kararını engellemesi, İsrail’i, işgal politikalarına devam etmesi ve orantısız güç kullanımını yaygınlaştırması konusunda cesaretlendirmiştir. BM’nin bu süreçteki rolünün Filistinli sivil halkı koruma yönünde etkisiz kalması nedeniyle kurumun güvenilirliği uluslararası toplumda büyük ölçüde azalmıştır (Dağ, 2025: 7; Tosun, 2024: 3).

SONUÇ

İnsan hakları, tüm bireylerin onurlu, özgür ve eşit bir yaşam sürmesini güvence altına alan evrensel değerler bütünü olarak, herkesin koşulsuz ve şartsız biçimde sahip olduğu hakları ifade eder. Din, ırk, dil gibi hiçbir temelde ayrımcılığa uğramaksızın bütün insanların kullanabilmesini gerektiren bu haklar, özellikle 1950’li yıllardan itibaren uluslararası düzeyde daha yoğun şekilde tartışılmaya başlanmış ve zamanla bu hakların korunması ile hukuki güvence altına alınması amacıyla çeşitli uluslararası denetim mekanizmaları oluşturulmuştur. Bu bağlamda kurulan en önemli uluslararası denetim mekanizmalarının başında gelen şüphesiz BM’dir. Fakat BM, kuruluş ilkeleri arasında yer alan tarafsızlık ve güvenilirlik ilkeleri konusunda zamanla ciddi şekilde eleştirilmiştir. Özellikle BM’nin 7 Ekim 2023’ten itibaren Gazze’de yaşanan olaylara karşı geçmişte olduğu gibi etkisiz kalması, kuruma yönelik güvenin sarsılmasına ve uluslararası toplum nezdinde kurumun önemini büyük ölçüde yitirmesine neden olmuştur (Güzel, 2024: 19).

İsrail'in 1948'den bu yana sürdürdüğü yerleşimci sömürgecilik politikası, tarihsel süreklilik gösteren bir işgal pratiği olarak günümüzde de Filistin topraklarında uluslararası hukuka aykırı eylemlerle devam etmektedir. Bu ihlallerin sürmesinde, uluslararası toplumun etkin ve bağlayıcı bir çözüm üretme konusundaki yetersizliği ile mevcut uluslararası mekanizmaların işlevsizliği önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda 7 Ekim 2023'ten sonra yaşanan gelişmeler, hem İsrail'in yerleşimci sömürgeci politikalarının bir sonucu hem de uluslararası sistemin Filistin meselesine adil bir çözüm üretme konusundaki yetersizliğini gözler önüne sermektedir (Eroğlu, 2024: 7-8).

İsrail'in 7 Ekim 2023'ten itibaren Gazze'ye yönelik başlattığı ve halen devam eden saldırılarının, sadece askeri hedeflere yönelik meşru müdafaa hakkı çerçevesinde değerlendirilemeyecek kadar geniş çaplı ve sivil nüfusu doğrudan hedef alan bir karaktere sahip olduğu ortadadır. Özellikle BM tarafından kabul edilen çeşitli uluslararası sözleşmeler ve kararlar, İsrail'in eylemlerinin hukuka aykırı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Gürsu, 2024: 17-18).

Uluslararası hukukun temel taşlarından biri olan 1949 Cenevre Sözleşmeleri, savaş zamanlarında sivillerin korunmasını öngörmektedir. Ancak İsrail, bu sözleşmenin ihlaline devam etmekte ve doğrudan sivil yerleşim alanlarını, mülteci kamplarını, hastaneleri, ambulansları, okulları ve altyapıyı hedef alarak savaş suçu işlemektedir. Bu eylemler aynı zamanda BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi gibi insanların temel haklarının korunmasını öngören hakları da açıkça ihlal etmektedir (Tuna, 2024: 3).

Gazze'de yaşananlar, BM Genel Kurulunda ve BM Güvenlik Konseyinde sık sık gündeme gelmiş, ancak ABD ve Birleşik Krallık'ın daimi üye olmaları nedeniyle veto yetkisini kullanmaları, somut bir çözüm elde edilmesini engellemiştir. Ayrıca BM İnsan Hakları Konseyi, İsrail'in Gazze'deki sivillere yönelik saldırılarının uluslararası hukuku ihlal ettiğini belirten birçok rapor yayınlamış, ancak bu raporlar somut yaptırımlara dönüşmemiştir. BM'yi oluşturan mekanizmaların etkinliğinin sınırlı olması Filistin'de gerçekleşen bu ihlallere karşı yaptırım uygulanmasında yetersiz kalmıştır. Ayrıca 7 Ekim'den itibaren İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları dünya kamuoyunda, hükümetler ve halklar arasında büyük bir bakış açısı farklılığı yaratmış, birçok ülkede halk protestoları yoluyla İsrail'in saldırılarını eleştirirken, hükümetler diplomatik dengeler nedeniyle bu saldırılara karşı sessiz kalmıştır (TİHEK, 2024: 22-23).

Gazze’de yaşananlar, sadece Filistinliler için değil, aynı zamanda uluslararası hukuk, soykırım çalışmaları, insan hakları normları ve küresel yönetim açısından da önemli bir dönüm noktasıdır. Uygulamada uluslararası hukuk, İsrail’in soykırım niteliğindeki eylemlerine karşı yetersiz kalmış, devletler hukuku yorumu esnetilerek bu şiddet meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. Büyük güçlerin vetoları, uluslararası mekanizmaların pratikte işlevsiz hale gelmesine neden olurken, çok taraflı önleme sistemleri de erken uyarılara rağmen harekete geçmeyerek güvenilirliklerini büyük oranda kaybetmiştir. Gazze’de yaşanan soykırım; kitlesel vahşetin ne kadar acı bir gerçek olduğunu ve mevcut küresel düzenin kimin yaşamının değerli, kimin yaşamının değersiz kabul edildiğine dair derin eşitsizlikler barındırdığını açıkça ortaya koymuştur. Bu nedenle Gazze soykırımı yalnızca büyük bir insani felaket değil, aynı zamanda uluslararası düzenin ahlaki ve hukuki krizlerinin bir aynasıdır (Verdeja, 2025: 22).

İsrail’in Gazze’ye yönelik uluslararası hukukun temel ilkelerine aykırı ve ciddi insan hakları ihlallerini içeren bu eylemlerinin önüne geçebilmek için uluslararası toplumun daha güçlü ve etkili mekanizmalar oluşturması gerekmektedir. BM’nin, almış olduğu kararlarını, insan hakları ihlallerine karşı tarafsız ve adil bir tutum sergileyerek daha etkin bir şekilde uygulaması büyük önem arz etmektedir (Human Rights Watch, 2024).

Uluslararası hukukun İsrail üzerindeki etkisizliği, benzer çatışmalar için tehlikeli bir emsal oluşturmaktadır. Eğer İsrail’in ihlallerine karşı ciddi yaptırımlar uygulanmazsa, küresel barış ve güvenlik açısından daha büyük krizlerin doğması kaçınılmaz olacaktır (Mengüaslan, 2024: 13-14; Gedik, 2024: 24).

KAYNAKÇA

- Avşar, Z., & Koyuncu, S. (2024). 7 Ekim Sonrası Gazze'ye İsrail Saldırıları ve Dezenformasyon. *Ombudsman Akademik*, Özel Sayı 2, 363-404.
- Babahanoğlu, V. (2024). İsrail'in "Yerleşimci" Politikası ve Filistin'e Yansımaları: Gazze Saldırıları. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20(1), 175-196.
- Dağ, R. (2025). Uluslararası Sistem Değişikliği ve İsrail-Gazze Savaşı. *Nous Academy Journal*, Sayı: 4, 75-87.
- Demiralp, O. (2024). Filistin Sorunu ve Uluslararası Yargı. *International Crimes and History*, 25,17-26.
- Ermiş, S., & Kaya, E. E. (2024). İsrail ve Filistin Çatışmalarında Soykırım İddiaları Üzerine Tarihsel Bir İnceleme. *Anadolu Strateji Dergisi*, 6(2), 195-219.
- Eroğlu, Ş. (2024). Yerleşimci Sömürgecilik Perspektifinden Aksa Tufanı Sonrasını Yorumlamak: Gazze ve Batı Şeria. *Journal of Islamicjerusalem Studies*, 24(2): 107-122.
- Gedik, M. (2024). Küresel Bağlamda İnsan Hakları ve Sosyal Politikaların Bibliyometrik Analizi ve İsrail-Filistin/Gazze Olaylarının Sosyal Hizmet Perspektifinde Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(4), 1980-2004.
- Gürsu, O. (2024). Kötülüğün Sıradanlaştırılması: Gazze Soykırımı Bağlamında Psikolojik Bir Analiz. *Burdur İlahiyat Dergisi*, 8, 130-149.
- Güzel, İ. H. (2024). 7 Ekim Sonrası Gerçekleşen İnsan Hakları İhlalleri Üzerine Bir İnceleme. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13 (2), 661-681.
- Hasan, A., & Buheji, M. (2024). A World Losing Its Legitimacy - Gaza From Collective Punish Till Ethnic Cleansing & Genocide. *International Journal of Management*, (15)1, 188-209.
- Human Rights Watch (2024), 20 Mart 2025 tarihinde <https://www.hrw.org/report/2024/11/14/hopeless-starving-and-besieged/israels-forced-displacement-palestinians-gaza> sitesinden alındı.
- Husseini, A. (2024). *On the Edge of the Abyss: War and Public Health in Gaza*. *Institute for Palestine Studies*, 32.
- Khan, W. A., & Bakhsh, K. S. (2024). Gaza Under Siege: Environmental Disaster During Israel-Palestine Conflict, Suggestions and Solutions. *Margalla Papers*, 2, 78-94.
- Kwayi, T. D., & Nashuka, T. T. (2024). Israeli-Hamas War In Palestine And The Humanitarian Crisis In Gaza. *Interdisciplinary Journal Of African & Asian Studies*, 10(1).
- Mengüaslan, H. (2024). 7 Ekim Sonrası Türkiye'nin Gazze Diplomasisi: Filistin'de Barış İnşasına Yönelik İmkân ve Sınırlar. *Ombudsman Akademik*, Özel Sayı 2, 250-281
- Sevük, M. Y., & Çiçek, F. (2022). İsrail'in İnsancıl Hak Müdahalesi; Gazze Harekâtı Ve Uluslararası Hukuk. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(56), 502-513.

Siddiqui, K. (2024). Palestine, Imperialism, And The Settler Colonial Project. *The World Financial Review*.

Tosun, E. (2024). Tarihsel Bağlamda Filistin Meselesi. *Tarih İncelemeleri*.

Tuna, F. (2024). İsrail'in Filistin Topraklarını İşgali: Gazzelilerin Su Hakkının İhlal Edilmesininuluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi. *Ombudsman Akademik* , Özel Sayı 2, 282-308.

Verdeja, E. (2025). The Gaza Genocide in Five Crises. *Journal of Genocide Research*, 1-23.

Zariç, S. (2018). Filistin'in Özgürlük Mücadelesinde Hareket'ül Mukavemet-ul İslamiyye (İslami Direniş Hareketi-Hamas). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(84), 286-295.